

Aan de gemeenteraad

Behandeld door	Michiel Huisinga	Datum	1 oktober 2024
Doorkiesnummer	14030	Kenmerk	12730610
E-mail	michiel.huisinga@utrecht.nl	Onderwerp	Verkenning publiek-private samenwerking in de cultuursector
Bijlage(n)	1	Beleidsveld	Cultuur

Geachte leden van de raad,

Bij de behandeling van raadsvoorstel Beleidsnota Cultuur en verordening subsidie Beleidsnota Cultuur 2025-2028 (dd. 31 augustus 2023) is toegezegd u in het derde kwartaal van 2024 te informeren over kansen op publiek-private samenwerking in de cultuursector. De (voorgestelde) landelijke maatregelen zijn zorgelijk voor de culturele sector. Zo is de aftrek van periodieke giften aan culturele ANBI's onlangs begrensd en is een BTW-verhoging op kunst en cultuur aanstaande. Op stedelijk niveau zien we dat de financieringsbehoefte groter is dan de middelen voor cultuur. Dit maakt verkenning naar het potentieel van publiek-private samenwerking, juist in deze veranderende wereld, van groot belang. In deze brief nemen we u mee in de mogelijkheden en kansen van samenwerking met de private sector.

In de afgelopen maanden hebben meerdere rondetafelgesprekken plaatsgevonden met participanten uit de private sector. Deze gesprekken golden als kennismaking met de private sector die bestaat uit particuliere mecenasen, bedrijfsleven, vermogensfondsen en loterijen. Een overzicht van de participanten is te vinden in de bijlage. Aanvullend zijn er meerdere individuele gesprekken gevoerd met experts van onder andere het ministerie van OCW, provincies, leerstoel mecenaatstudies (UU) en met Utrechtse mecenasen. Parallel hieraan zijn gesprekken gevoerd met Utrechtse culturele partijen.

De Utrechtse private en culturele sector zien duidelijk een verbindende rol voor de gemeente Utrecht in het op elkaar afstemmen van de vraag- en geefcultuur. Op landelijk niveau zijn al voorbeelden te vinden van succesvolle samenwerking, zoals recente schenkingen van de families Van der Vorm en Blokker aan respectievelijk het Museum Boijmans van Beuningen en Singer Laren museum. Onderzoekers van de Radboud Universiteit Nijmegen en Universiteit Utrecht zien dat de Gemeente Utrecht met deze verkenning pioniert in Nederland. De inzichten en input uit de verkennende gesprekken zijn vertaald in drie concrete kansen die in deze brief verder worden toegelicht.

Door (I) kennisdeling met de culturele sector en (II) samenwerking met vermogensfondsen scheppen we mogelijkheden voor (III) matchfunding op basis van cultuurmakelaarschap. De kansen grijpen in elkaar, zo vormen I en II de basis voor kans III. Om deze kansen te testen starten we in 2025 met pilots. Door de kansen in de praktijk te testen en aan te scherpen kan er later in het jaar besloten worden de pilots op grotere schaal of definitief in te voeren. Hieronder lichten we de drie kansen nader toe.

I. Kennisdelen culturele sector

In de gesprekken met zowel de private partijen als met de culturele partijen werd aangegeven dat de Utrechtse culturele sector praktische en theoretische handvatten mist op het gebied van publiek-private samenwerkingen. De behoefte ligt vooral in het aangaan van samenwerkingen en het duurzame beheer van die relatie.

De Gemeente Utrecht kan de culturele sector hierin actief ondersteunen door kennis te delen. Dit middels het organiseren van halfjaarlijkse bijeenkomsten met experts en maandelijkse spreekuren op aanvraag voor alle Utrechtse instellingen en makers. Extra expertise kan komen uit bijvoorbeeld het Kennispunt Mecenaatstudies (UU) of het Centrum voor Filantropische Studies (VU). Hierdoor kan de culturele sector grip krijgen op de samenwerking met private partijen en wordt de drempel voor publiek-private samenwerkingen lager. Als aanvulling op de bijeenkomsten en spreekuren wordt er een praktische toolkit ontworpen met concrete handvatten.

Wanneer de kennis over publiek-private samenwerkingen onder culturele partijen groter is, weten de culturele partijen de private partijen beter te vinden en zijn ze in staat een duurzame relatie op te bouwen. Door het groeiende financiële aandeel van de private sector wordt de financieringsmix van Utrechtse culturele partijen breder en gezonder.

II. Samenwerking Utrechtse vermogensfondsen

In de afgelopen maanden is kennis gemaakt met Utrechtse vermogensfondsen. Deze fondsen hebben veelal een Utrechtse missie en vervullen een belangrijke taak in de stad. Zo droegen de fondsen in 2023 op het gebied van kunst, cultuur en maatschappij ruim 14 miljoen euro bij. In het Utrechts Fondsen Overleg (UFO) komen ruim 25 individuele fondsen samen. In april heeft wethouder Oosters kennisgemaakt met dit overleg. Tijdens deze kennismaking is gesproken over intensiveren van publiek-private samenwerking, zoals dat ook in Amsterdam en Den Haag vorm heeft gekregen. Daar bleek dat de fondsen prijs stellen op een betere samenwerking; en wellicht kunnen we deze intenties onderstrepen in een convenant.

Afgevaardigden vanuit het UFO en een afgevaardigde vanuit de Gemeente vormen samen een kernteam. Dit kernteam onderzoekt de mogelijkheden tot concrete samenwerkingen en brengt in kaart wat de vermogensfondsen nodig hebben van de Gemeente om hun missie en taken nog beter te realiseren. Door vermogensfondsen te faciliteren en te steunen in hun missie stimuleren we de Utrechtse geefcultuur en kunnen hun doelen nog beter worden gerealiseerd. Ook zal er gekeken worden naar de optimale vorm om kennis uit te wisselen en elkaar cultureel te voeden, bijvoorbeeld door een nieuwsbrief of andere gerichte communicatie.

III. Matchfunding

In de gevoerde gesprekken kwam naar voren dat private en culturele partijen in de stad elkaar vaak moeilijk weten te vinden. Uit recent onderzoek van Leve Het Geven - een initiatief van voordekunst, OCW en het Cultuurfonds - is gebleken dat matchfunding in Nederland succesvol is. Door te matchfunderen kan de Gemeente Utrecht culturele partijen en private partijen verbinden. Bij de pilot matchfunding draagt een private partij financieel bij aan een cultureel initiatief dat reeds door de Gemeente Utrecht is gehonoreerd. Deze culturele initiatieven komen uit de regelingen impuls- en projectsubsidies. Matchfunding vergroot de impact van gemeentelijke subsidies doordat er meer aanvragen kunnen worden gehonoreerd. Achter de schermen voedt de Gemeente Utrecht een pool van particuliere mecenasen, vermogensfondsen en bedrijven die goed aansluiten bij de culturele initiatieven -hierbij kan ook gekeken worden naar stedelijke sportieve en maatschappelijke initiatieven of evenementen. De matchfunding kan worden vormgegeven door het inzetten van een bestaand digitaal platform zoals voordekunst of Voorjestaadsie.

Om deze matchfunding pilot te realiseren is goed en zorgvuldig cultuurmakelaarschap nodig. De Gemeente Utrecht koppelt actief en gericht private partijen aan culturele partijen. Deze partijen leren elkaar kennen en leggen een basis van wederzijds vertrouwen, waardoor de partijen elkaar in de toekomst blijvend weten te vinden. Hiermee versterken en verrijken we het Utrechtse culturele ecosysteem voor nu en in de toekomst.

Tot slot

Deze brief is het eerste moment van informeren over de verkenning publiek-private samenwerkingen. Rondom het zomerreces van 2025 informeren we u over de voortgang en ontwikkeling van de pilots.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Utrecht,

de secretaris,

de burgemeester,